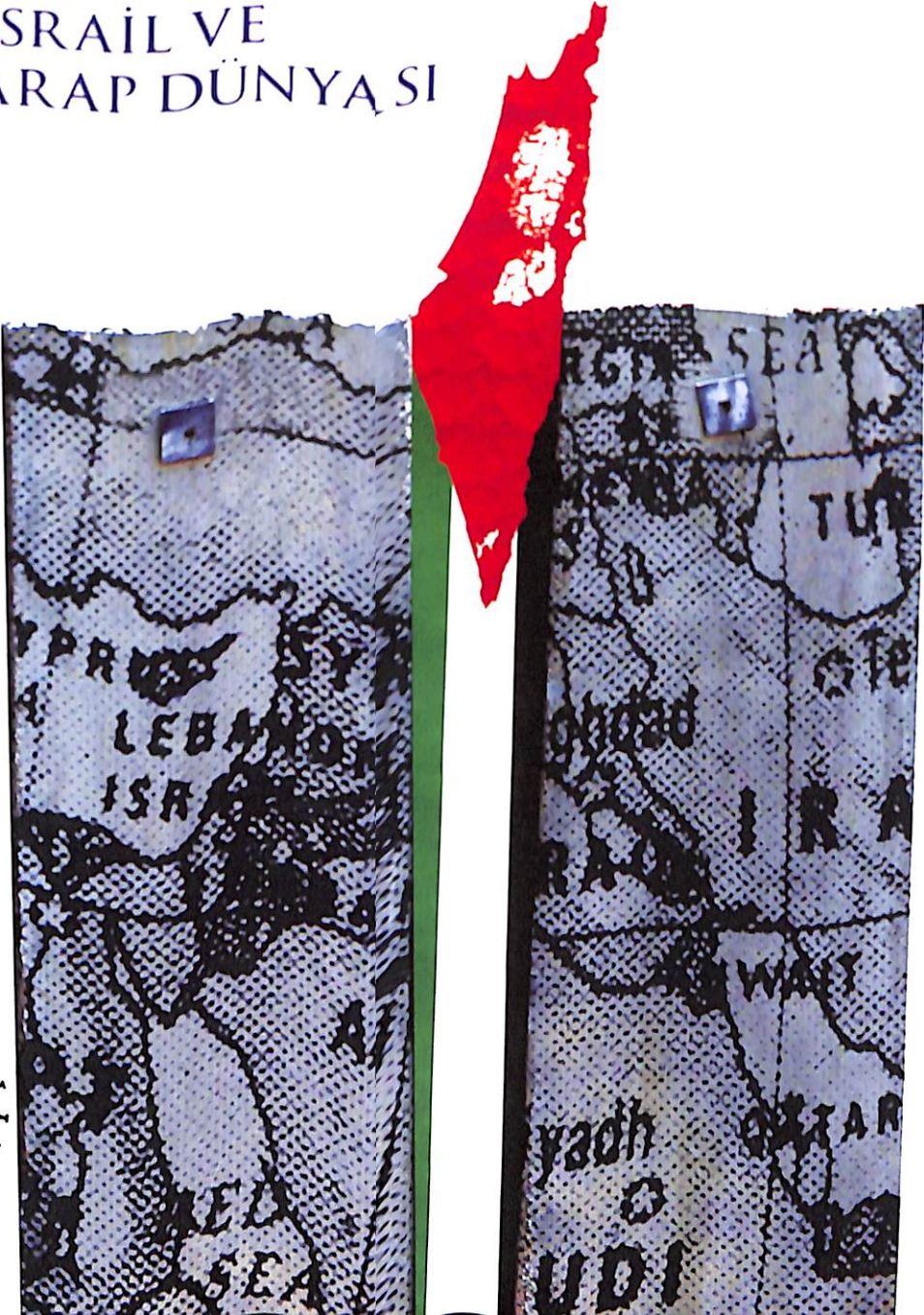

AVI SHLAIM

DEMİR BUVAR

İSRAİL VE
ARAP DÜNYASI

İNİ
KUR
RE
YAYINLARI

KÜRE YAYINLARI / 218. Kitap

Uluslararası İlişkiler 27

Demir Duvar
İsrail ve Arap Dünyası

Avi Shlaim

The Iron Wall
Israel and the Arab World
New York: W. W. Norton & Company, 2014

© Avi Shlaim, 2000, 2014

© Küre Yayınları, 2015

Ceviri Tuba Demirdi
Redaksiyon ve Yayına Hazırlık Bilge Özel

Birinci Basım Mayıs 2019

ISBN 978-605-9125-98-7

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika no: 15813

Kapak Zeyd Karaaslan
Tasarım Uygulama Sibel Yalçın
Baskı/Cilt Senyıldız Matbaacılık
Sertifika No: 11964
Gümüşsuyu Cad. Işık San. Sit.
No: 19/C 102
Topkapı/İstanbul
Tel: 0212 483 47 91

KÜRE YAYINLARI

Vefa Cad. No: 48/3
Fatih / İstanbul
Tel 0212 520 66 41-42
Faks 0212 520 74 00
www.kureyayinlari.com
kure@kureyayinlari.com
facebook.com/kureyayinlari
twitter.com/kureyayinlari

Avi Shlaim İngiltere'deki Cambridge
İhtisas Koleji'nde Tarihi ve Uluslararası İlişkiler
Ekonomisinde uzmanlaşmış bir araştırmacıdır.
aldığı Oxford Üniversitesi'ndeki Anthony
Koleji'nde Uluslararası İlişkiler profesör
tudur. 2006 yılında İhtisas Akademisi'ne
seçilmiştir.

Temel çalışmaları Arap İhtisaslaşması'da
Kitaplarından bazıları: *Collusion across*
the Jordan King Abdullah, the Zionist
Movement, and the Partition of Palestine
(1988), *War and Peace in the Middle East*
A Concise History (2001), *The Politics &*
Partition King Abdullah, the Zionists, and
Palestine 1921-1951-1990 (Filistin
Bölünmesi: Kral Abdullah, Siyonistler ve
Filistin'i Taksim Siyaseti 1921-1951, Küre
Yayınları, 2017), Eugene L. Rogan ile birliktir
The War for Palestine: Rewriting the
History of 1948 (2001) (Filistin Uğruğu
1948'in Tarihini Yeniden Yazmak, Küre
Yayınları, 2012), *Lion of Jordan: The*
Life of King Hussein in War and Peace
(2008); *Israel and Palestine: Reappraisal*
Revisions, Refutations (2010)

İÇİNDEKİLER

Türkçe Basıma Önsoz	15
İkinci Edisyona Önsoz	19
Birinci Edisyona Önsoz	29
Kronoloji	33
Giris: Siyonist Temeller	43
Siyonizm ve Arap Meselesi	43
Haim Weizmann ve İngiliz Bağlantısı	49
Ze'ev Jabotinsky ve Revizyonist Siyonizm	54
David Ben-Gurion ve Pragmatizmin Zaferi	61
Devletleşme Mücadelesi	67
1. İsrail'in Doğusu, 1947-1949	73
Gayri Resmi Savaş	73
Bağımsızlık Savaşı	80
Ateşkes Anlaşmaları	89
İmkânsız Barış	98
2. Birlik, 1949-1953	105
Statüko	105
Ürdün'le Barış Görüşmeleri	114
Suriye ile Catışma	122
Mısır Devrimi	133
Sınır İhlalleri ve Misillemeler	138
3. Uzlaşma Girişimleri, 1953-1955	155
Kişilikler ve Politikalar	155
Eylem Yanlılarının Saret'e Meydan Okuyusu	167
Aksilik	174
Nasır'la Diyalog	183
Gazze Saldırısı	190
Koalisyon	198
İlimlilik Taraftarının Ateşle İmtihanı	207

4. Süveys'e Giden Yol, 1955-1957	215
Moşe Dayan Savaş İstiyor	215
Kinneret Operasyonu	222
Anderson Heyeti	231
Saret'in Düşüsü	237
Fransız Bağlantısı	240
Mısır'a Savaş Komplosu	248
Sina Savaşı	261
5. Çevreyle İttifak, 1957-1963	271
Yeniden Değerlendirme ve Saflasma	272
Çevreyle İttifak	279
1958 Krizi	287
Ben-Gurion ve Bomba	294
Ben-Gurion Devrinin Sonu	303
6. Zavallı Samson, 1963-1969	311
Kişilikler ve Politikalar	312
Suriye Sendromu	323
Savaşa Giden Yol	333
Altı Gün Savaşı	339
Savaş Sonrası Diplomasi	351
7. Muhafazakâr Atalet Dönemi, 1969-1974	371
Uzlaşmaz Golda	371
Yıpratma Savaşı	378
Dr. Jarring'e Yanıt	390
Gecici Mutabakat	394
Yıpratma Diplomasisi	403
Yom Kippur Savaşı	415
8. Çözülüş, 1974-1977	423
Sırnı Olmayan Esrarengiz Adam	423
Filistinliler ve Ürdün	428
II. Sina Anlaşması	435
Suriye ve Lübnan	442
Kördüğüm ve Bozgun	451
9. Mısır'la Barış, 1977-1981	457
İdeoloji ve Dış Politika	457
Sedat'ın Kudüs Gezisi	460

Ozerk Filistin Planları	471
Camp David Protokolü	481
Mısır'la Barış Anlaşması	488
10. Lübnan Batagı, 1981-1984	497
Babil Operasyonu	497
Golan Tepeleri'nin İşgali	505
Anel Saron'un Büyük Planı	511
Savaşa Giden Yol	516
Lübnan Savaşı	525
Begin Devriminin Sonu	530
11. Siyasi Felç, 1984-1988	563
Garp Çift	565
Urdun Seçeneğinin Geri Donuşu	569
İran'la Gizli Temaslar	582
Londra Anlaşması	585
Filistin Bağımsızlık Savaşı	595
12. Siyasi Oyalamalar, 1988-1992	609
İzak Samir'in Esrarı	611
Samir'in Barış İnisiyatifi	614
Körfez Krizi	623
Körfez Savaşı	632
Madrid Barış Konferansı	639
İkili Barış Görüşmeleri	648
Bir Siyasi Oyalama Uzmanının İtirafı	655
13. İlerleme, 1992-1995	661
Ulusal Önceliklerde Değişiklik	661
İkili Barış Görüşmelerinin Başarısızlığı	667
Oslo Kanalı	673
Oslo Protokolü	679
İlkeler Bildirgesi'nin Uygulanması	686
Suriye Hattı	695
Ürdün'le Barış	704
14. Gerileme, 1995-1996	715
Başbakana Suikast	715
Simon Peres ve Yeni Ortadoğu	722
Gazap Üzümleri Operasyonu	731

15. Demir Duvara Geri Dönüş, 1996-1999	737
Revizyonist Siyonizmin Dönüşü	738
Baş Sürecine Savaş İlanı	742
El-Halil Protokolü	751
Kudüs Uğruna Savaş	758
Kuzey Cephesinde Çıkma	768
Sam'la Gizli Temas Kanalı	777
Yanılığın Sonu	783
Karanlık Manevralar	792
16. Suriye Çıkma, 1999-2000	801
Ehud Barak'ın Yükselişi	801
Önce Güvenlik	807
Suriye ve Filistin Hatları	812
Önce Suriye	819
Suriye Zirveleri: Shepherdstown'dan Geneva'ya	824
Lübnan'dan Geri Çekilme	837
17. Paramparça Bir Barış, 2000-2001	841
Camp David'e Giden Yol	841
Camp David Zirvesi	849
Siddete Dönüş	859
Clinton Parametreleri	865
Taba Görüşmeleri	875
18. Sharon'un Teröre Karşı Savaşı, 2001-2003	885
Sedid Çözümler Sampiyonu	886
Hükümet, İSK ve İkinci İntifada	894
11 Eylül ve Sonrası	904
Savunma Kalkanı Operasyonu	921
19. Hiçbir Yere Gitmeyen Yol Haritası, 2003-2006	933
Duvar	933
Irak Savaşı	939
Yol Haritası	944
Tek Taraflılık ve Bush-Sharon Anlaşması	961
Gazze'den Geri Çekilme	975
Sonsöz	985
Kaynakça	1009
Dizin	1025

HARİTALAR

1. Ortadoğu	6
2. Birinci Dünya Savaşı Sonrası Ortadoğu	52
3. Peel Komisyonu Paylaşım Planı, 1937	65
4. Birleşmiş Milletler Paylaşım Planı, 1947	71
5. Ateskes Anlaşmaları Sonrasında İsrail, 1949	97
6. İsrail-Suriye Ateskes Hattı	124
7. Süveys Savaşı	262
8. İsrail ve İsgal Altındaki Topraklar	352
9. Allon Planı	360
10. İsrail-Mısır Sina Anlaşması, 4 Eylül 1975	440
11. Lübnan	526
12. Oslo II Anlaşması	693
13. Başkan Clinton'ın Barış Planı, 2000	868
14. İsrail'in Güvenlik Duvarı	936

İbranice ve Arapça İsimler hakkında not

İbranice ve Arapça özel isimler, çeviride İngilizce değil, Türkçe literatürde yer aldıkları şekliyle verilmeye çalışılmıştır. Örneğin Shimon Peres yerine Simon Peres, Shin Bet yerine Sın-Bet, Negev yerine Necef, Khalil al-Wazir (Abu Jihad) yerine Halil el-Vezir (Ebu Cihad) gibi. Ancak bu dönüştürme esnasında tam transkripsiyon yapılmamıştır. Eserlerini İngilizce kaleme alan, dolayısıyla literatürde bu şekilde yer etmiş yazarların isimleri ise değiştirilmemiştir. Özel isimlerin dönüştürülmesi sürecindeki yardımı için Özgür Dikmen'e teşekkür ederiz. (yay. haz.)

Türkçe Basıma Önsöz

Demir Duvar: İsrail ve Arap Dünyası'nin güncellenmiş edisyonunu Türk okura sunmaktan büyük bir sevinç duyuyorum. Bu kitap ilk defa 2000 yılında basılmıştı ve İsrail'in bağımsızlık sürecinin 1948'den 1998'e kadar olan kısmını kapsıyordu. 2014 yılında dört ana bölüm ve uzun bir sonsöz ekleyip, hikâyeyi 2006 yılına değin genişleterek kitabı güncelledim. Okumakta olduğunuz edisyon, kitabın genişletilmiş halidir. Kitabı ilgi çekici bulacağınızı ve okumaktan zevk alacağınızı ümit ediyorum. Akademik çalışmalar genel okuyucu kitlesi tarafından her zaman kolaylıkla okunamamaktadır. Akademisyen olsam da, yalnızca diğer akademisyen ve öğrencilerin okuyacağı metinler üretmiyorum. Amacım üniversite ve kolejler yanında bu kurumlar dışında da geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmaktır. Bu kitabı genel okuyucu kitlesini göz önünde bulundurarak ve bu sebeple konu hakkında bir şeyler bilindiğini varsaymaksızın, mümkün olduğunca yalın ve anlaşılır biçimde yazdım. Kitabı zevkle okumanız bu konudaki çabalarımı yeterince ödüllendirmiş olacaktır.

Kitabın konusu, başlıktan da anlaşılacağı gibi, savaş ve barış arayışları esnasında İsrail'in Arap komşularıyla ilişkileridir. Ancak kitap Arap-İsrail anlaşmazlığının kapsamlı bir tarihinden ziyade, İsrail'in Araplara yönelik siyaseti hakkındadır. Kitabın bütününde vurgu İsrail üzerindedir: İsrail dış politikasının Siyonist temelleri, İsrail dış politikasının iç siyasi bağlamı, İsrail'in algı, taktik ve stratejileri. Başka bir deyişle bu kitabın konusunu İsrail ve Araplar arasındaki ilişkiler değil, aktörlerden birinin, yani İsrail'in tavrına yakın-plan bir bakış oluşturmaktadır.

Kitabın sınırlı kapsamını belirttikten sonra, tarafsız veya bağlantısız bir analist olmadığımı, bilakis siyasi anlamda belli bir bakış açısına sahip bir yazar olduğumu da belirtmek durumundayım. 1980'lerin sonunda yayınlanan kitaplarımızı takiben revizyonist İsraili tarihçiler veya "yeni tarihçiler" olarak adlandırılan küçük bir İsraili tarihçiler grubuna dahilim. Bu küçük grup başlangıçta Simha Flapan, Benny

DEMİR DUVAR

İSRAİL VE ARAP DÜNYASI

AVI SHLAIM

KATI SİYONİSTLER, 1920'LERDE DEMİR DUVAR DOKTRİNİNİ GELİŞTİRDİLER. BUNA GÖRE İSRAİL ARAPLARLA MÜZAKERELERİ ANCAK VE ANCAK GÜÇLÜ BİR ASKERİ KONUM EDİNEREK YÜRÜTMELİYDİ. AVI SHLAIM'E GÖRE, İSRAİL SİYASETİNİN TEMEL TAŞI HALİNE GELEN BU DOKTRİN YÜZÜNDEN İLİMLİLER ÖTEKİLEŞTİRİLDİ VE BİRÇOK UZLAŞI FIRSATI KAÇIRILDI. SHLAIM İSRAİL'İN SİYASİ VE ASKERİ HAMLELERİNİ, YENİ BELGELER VE SÜRECİN KİLİT ÖNEMDEKİ İSİMLERİYLE YAPTIĞI MÜLAKATLAR TEMELİNDE TARAFSIZ BİR BAKIŞ AÇISIYLA ANALİZ EDİYOR VE MODERN ZAMANLARIN EN ACIMASIZ ÇATIŞMALARINDAN BİRİNİN YENİ BİR ANLATISINI ORTAYA KOYUYOR.

SONUNDA, İSRAİL'İN ARAPLARLA -AÇIKÇA PROVOKATİF- İLİŞKİLERİNİN DUYGU VE MİTLERDEN ARINMIŞ BİR TARİHİ, TITİZ BİR ARAŞTIRMA, AKLI BAŞINDA BİR ANLATI. AVI SHLAIM'İN *DEMİR DUVAR*'I MODERN ORTADOĞU ÇALIŞMALARINDA BİR DÖNÜM NOKTASIDIR.
EDWARD SAİD, COLUMBIA ÜNİVERSİTESİ

BU ETKİLEYİCİ ÇALIŞMA ORTADOĞU'DA BARIŞI TESİS ETMEYE YÖNELİK GEÇMİŞ ÇABALARI VE GELECEĞE DAİR UMUTLARI USTALIKLA ORTAYA KOYUYOR... *DEMİR DUVAR* "İSRAİL'İN ARAPLARLA İLİŞKİLERİNİN DERLİ TOPLU TARİHİ İÇİN HERKESİN OKUMASI GEREKEN KİTAP" OLMA ÖZELLİĞİNİ HALEN KORUYOR.

INDEPENDENT

SHLAIM'İN KOMPLEKS VE ÇELİŞKİLİ MESELELERİ ANALİZ YETENEĞİ VE İSRAİL SİYASETİNİN ANA AKTÖRLERİ HAKKINDAKİ ÇARPICI DEĞERLENDİRMELERİ, BU KİTABI ARAP-İSRAİL İLİŞKİLERİNİN EN İYİ VE EN AYDINLATICI METNİ YAPIYOR.

YARON EZRAHI, *FOREIGN AFFAIRS*

Avi Shlaim (Bağdat, 1945) Oxford Üniversitesi St Antony's College'da uluslararası ilişkiler profesörüdür. 2006 yılında British Academy'ye seçilmiştir. Temel çalışma alanı olan Arap-İsrail çatışması konusunda çok sayıda eser kaleme almıştır. Ortadoğu meseleleri hakkındaki yazı ve yorumları basında sıkça yer almaktadır.

